אבל אמר מודרני הימך לחודיה שניהן אסורין כי הא דאמר ר' יוסי בר' חנינא מודרני הימך שניהן אסורין [ז]תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל מדיר לא כגון דפריש ואת עלי לא את עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא כגון דפריש ואנא עלך לא אבל סתמא מאי שניהן אסורים הא מדקתני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהן אסורין הדין הוא דשניהם אסורין הא סתמא הוא אסור וחברו מותר אלא הכי אתמר דר' יוסי בר' חנינא מודר אני לך שניהם אסורין מודרני הימך הוא אסור וחברו מותר והא מתניתין דקתני הימך ואוקימנא למתניתין לשמואל בכולן עד שיאמר שאני טועם לך ושאני אוכל לך הוא דאסור וחברו מותר אבל במודרני הימך שניהם אסורין אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך הוא דאין הוא אסור אלא באכילה הא מודרני ממך אסור אפילו בהנאה אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר [ח] אלא שאני אוכל לך ושאני טועם לך אין אסור אלא באכילה אלא הכי איתמר טעמא דאמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך הוא דאסור אבל אמר מודרני הימך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא מודר אני ממך [א]לא משתעינא בהדך משמע מופרשני ממך דלא עבידנא עמך משא ומתן משמע מרוחקני ממך דלא קאימנא בד' אמות דילך משמע לימא

אכל אמר מודרני הימך לחוד. דלא אמר שאני אוכל לך: שניהן אסורין. דכיון דאמר (ב) שאני אוכל לך משמע דאסר נפשיה בלבד שאינו אוכל מחבירו אבל כי אמר מודרני הימך סתם משמע דמדיר נמי חבריה מיניה מכל וכל: **תנן.** בפ' השותפין (לקמן מז:): **הריני עליך חרם המודר אסור.** והא הכא דלא אמר שאני אוכל לך חרם ולא הוי אסור אלא המודר ולא שניהן: **כגון (ג)דמפרש.** בהדיא אבל את עלי לא: **אבל סתמא.** דלא פרש ואת עלי לא מאי שניהן אסורין: **הדין הוא דשניהן אסורין.** דאמר בפירוש הריני עליך ואת עלי אבל סתמא דאמר הריני עליך ולא אמר ואת עלי לא הוו שניהן אסורין אלא חד בלבד: **אלא הכי איתמר אמר ר' יוסי בר' חנינא(ד) מודרני ממך הוא אסור** וכו'. דהיינו כמתניתין הריני עליך חרם וכו': **והא מתני' מודרני הימך.** קתני ואוקמא שמואל דאמר בכולן עם כל אחד ואחד שאני אוכל דאהכי איהו אסור וחבירו מותר אבל אמר מודרני הימך בלבד ולא אמר שאני אוכל לך שניהן אסורין והיינו דלא כרבי יוסי בר' חנינא: **אלא מעיקרא דשמואל הכי איתמר.** הכי מתרץ לה למתניתין ולא כדאוקימנא דתיקשי לר' יוסי: **הא אמר מודרני הימך.** דלא מפרש כלום ודאי מכולה מילתא מדיר ואסור אפי' בהנאה: **מ"ש לימא שמואל הכי.** למה ליה אפושי למימריה כולי האי לימא הכי אמר שמואל ואם לא אמר שאני אוכל לך דלא אמר אלא מודרני הימך אסור אפילו בהנאה: **אלא הכי איתמר.** אמר שמואל טעמא דאמר שאני אוכל לך דכיון דאמר בפירוש אכילה אסור אבל לא אמר בפירוש אכילה לא אסור למיכל מדידיה דדילמא הא דאמר מודר אני ממך אדיבוריה קאמר דלא מישתעי בהדיה אבל לא למיכל מיניה וכן כי אמר מופרשני ממך דלא אמר שאני אוכל דדילמא ממשא ומתן קא פרש מיניה מרוחקני ממך נמי דלא ליקרב בארבע אמות דיליה משמע ולא דמדיר מאכילתו: לימא

שמואל הכי אם לא אמר שאני אוכל לך אסור אפילו בהנאה. כלומר היכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מיתסר אדרבה אי לא אמר הכי מיתסר טפי והוה ליה לפרושי ולמימר הכי. ונדין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים דהוה ליה לאקשויי הכי אלא דעדיפא מינה אקשי ליה לומר דעיקר דינא ליתיה. ואיכא נוסחא אחרינא הכא ולא מגוורא: **אלא הכי איתמר טעמא דאמר וכו'.** כלומר לעולם כדאמרינן מעיקרא דכי לא אמר שאוכל לך מותר וטעמא דאמר אסור דהוו להו ידיס

דאמר ר' יוסי בר' חנינא מודרני הימך שניהן אסורין. נראה בעיני דה"ט משום דמשמע מודר אני ונכסי ממך ומנכסין הילכך כיון דבכלל אני הוו נכסים על כרחין חבירו נמי אסור בו דאי לא נכסים לאו בני אתהנויי מחבירו נינהו: **תנן הריני עליך חרם המודר אסור אבל המדיר לא.** ואמאי נימא דעליך נמי כולל חבירו ונכסיו וכיון שכן אף המדיר ליתסר דאי לא נכסי חבירו לאו בני אתהנויי מיניה נינהו: **אם עלי חרם הנודר אסור אבל מודר לא.** ואמאי נימא דעלי כולל נמי עצמו ונכסיו וליתסר מודר דאי לא נכסי דידיה לאו בני אתהנויי מיניה נינהו:

אלא הכי איתמר אמר רבי יוסי בר' חנינא מודרני לך שניהם אסורין. דלך משמע [ט] כלומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך משא"כ בהימך דלא משמע הכי. ונראה בעיני דהכי פירושא דקס"ד השתא דשמואל הכי דייק מתני' דכיון דלא תנן אלא חד אסור ודאי חדא קתני וכיון דחדא קתני על כרחין הימך דרישא לאו דווקא דה"ה אלך דכיון דמסייס מילתיה ואמר שאני אוכל אפילו אי אמר לך לא משמע דשניהם אסורין אלא דהוא אסור ומחבירו מותר ומש"ה קאמר שמואל הא דקתני תנא דבמודרני בין דאמר הימך בין שאמר לך הוא אסור וחבירו מותר דווקא כשאמר שאני אוכל ושאני טועם אבל אי לא אמר הכי לא שוו הימך ולך דאלך שניהם אסורין: **והא מסייסין הימך קתני.** כלומר דהש"ס לא ידע ליה בהכי דהא מתניתין הימך תנן ואע"ג דודאי קושטא קאמר שמואל דלתנא דמתני' לא שני ליה בין הימך ולך כיון דמסייס בה שאני אוכל לך מ"מ לא הוה ליה לשמואל לסתומי מילתיה דמשמע דקאי אלישנא דתנא תנא בהדיא דהיינו הימך ולומר דשניהם אסורין. כך נראה בעיני: **אלא מעיקרא דשמואל הכי אמר וכו' אבל מודרני ממך אסור אפילו בהנאה.** כלומר דידיס שאינן מוכיחות הויין ידיס ומשום הכי אסור אפילו בהנאה: **הכי גרסינן אי הכי לימא שמואל הכי אם לא אמר שאני אוכל לך אסור אפילו בהנאה.** כלומר היכי קאמר שמואל עד שיאמר דמשמע דאי לא אמר הכי לא מיתסר אדרבה אי לא אמר הכי מיתסר טפי והוה ליה לפרושי ולמימר הכי. ודין הוא דלעיל נמי כי קאמרינן דבמודרני לחודיה שניהם אסורים שיאמר שאני טועם לך משמע בשאני טועם אסר עצמו טפי ממודרני והא ליתא דאדרבה חמור טפי דיש פרים דגרסי לימא שמואל ואם לא אמר אלא שאני אוכל לך אינו אסור אלא בהכילה וקשה ליישבו. וה"ה דלעיל דשמואל קאמר אבל מודרני שניהם אסורים מני למפרך לימא שמואל אם לא אמר שאני אוכל לך שניהם אסורים: **אלא הכי איתמר.** לעולם כדאמר מעיקרא דלשמואל מודרני לחודיה לא אסר כלל דלמא לא משמעי בהדך דקאמר דלעיל דמודרני אסור בלא שאני טועם לך וי"ל דהאי אסור ר"ל דלא מישתעי בהדיה א"ע מעתה נחית לומר תנאי היא דבריתא דלעיל ס"ל כרבנן דידיס שאינם מוכיחות הויין ידיס ושמואל סבר דמתני' כרבי יהודה דאמר לא הויין ידיס:

אבל אמר מודרני ממך לחודיה אסורין. דמשמע מודרני ממך מליבעות לך אלא הנהנה ממני א"נ בדלני ממך מכל וכל שלי שלי ושלך שלך. והא דקתני בברייתא מודרני ממך ה"ז אסור ולא קתני הרי אלו אסורין אגב דבעי למתני בסיפא שאני אוכל לך כו' ה"ז אסור והוי מלי לאקשויי כדפריך לק' א"ה לימא שמואל ואם אמר מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין כיון דלהמיל בא שמואל אלא דשפיר פריך ליה ממתניתין דלקמן: **תנן הריני עליך חרם המודר אסור.** משנה היא לקמן בפרק השותפין: **אבל המדיר מותר.** ולדידך דאמרת מודרני ממך אע"ג דלישנא משמע לאסור עצמו על נכסי המודר ולא לאסור נכסיו על חבירו מכ"מ מפרשת לה לחומרא א"כ הריני עליך חרם אע"ג דמשמעות הלשון משמע שיהיה לו לפרש לחומרא דאי והנאתי עליך חרם קאמר: **כגון דפריש ואת עלי לא.** אבל אי אמר ואני עליך לא לא אע"ג דאי לא פרש תרוייהו אסורי מכל מקום עיקר הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו אלא שאנו מפרשים לחומרא לאסור גם נכסי חבירו עליו הילכך אהני אי לא אלא נחמיר עליו אבל אי פרש ואני עליך לא לא אהני לאסור לעולם שאסר כבר נכסיו על חבירו: **את עלי חרם הנודר אסור.** אבל מודר מותר וה"ג הוה לן להאמיר את והנאתך עלי חרם: **מדקא תני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהם אסורים הא סתמא כו'.** ולא שייך הכא לפרש טעמא דפרש ואת עלי לא אי אני עליך לא הא סתמא נעשה כאומר הריני עליך ואת עלי משום דבמתניתין לא קתני ואת עלי לא אלא דמפרש לה הכי: **והא מתני' מכ"מ דמכל** לשמואל א"ה לימא שמואל הכי ואי לא אמר אלא שאני אוכל לך שאני טועם לך אין אסור אלא בהכילה כך נמצאת הגירסא בספרים ואינה מכוונת דהא לא אמא לשמעינן עיקר מילתיה דשמואל [אלא] לשמעינן דבמודרני ממך לחודיה אסור אפי' בהנאה ועוד דמשמע טעמא דלא אמר אלא שאני אוכל לחודיה דאין אסור אלא בהכילה הא אמר בהדיה מודרני ממך אסור אפי' בהנאה והא ליתא דאינו אסור בהנאה עד שיאמר מודרני ממך לחודיה הילכך נראה דהכי גרסי' ואם לא אמר שאני אוכל לך אלא שאני טועם לך אסור אפי' בהנאה: אבל אמר מודרני ממך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא דילמא מודרני ממך לחודיה אסור אפילו בהנאה דלא אמר אלא שאני אוכל לך וגם לדבר עמו מותר שאינו מוכיח לזה יותר מלזה ולא הוי יד כלל אבל אין לפרש דלדבר עמו אסור דיותר הוי מוכיח להיות לאסור דבר מלאסור הנאה דהא נמי הכי אמר ליה רב פפא לאביי לימא קסבר שמואל ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס פי' מדלא אסר במודרני ממך איסור הנאה מכלל דלמ"ד הויין ידיס אסור בהנאה ומותר לדבר אלמא יותר הוי הוכחה לאסור הנאה מלאסור דבור:

מסורת הש"ם

ח) לקמן מז: [ביצה לט.].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי הכי לימא שמואל הכי ואם לא אמר שאני אוכל לך ושאני טועם לך אפילו בהנאה אלא הכי אתמר כל"ל ותיבת אלא ותיבת אין נמחק: (ב) רש"י ד"ה שניהן אסורין. דכיון דאמר נמי שאני אוכל: (ג) ד"ה כגון דמפרש בהדיא: (ד) ד"ה אלא הכי וכו' כר חנינא מודר אני שניהם אסורין מודרני ממך הוא אסור:

גליון הש"ם

בר"ן ד"ה אלא הכי איתמר כו' כליומר נכסי אסורין לך ומשמע משלך. וכן בפסוק שופטים ח ג הכסף אשר לוקח לך:

פירוש הרא"ש

אבל מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין. דמשמע מודרני ממך מליבעות לך אלא הנהנה ממני א"נ בדלני ממך מכל וכל שלי שלי ושלך שלך. והא דקתני בברייתא מודרני ממך ה"ז אסור ולא קתני הרי אלו אסורין אגב דבעי למתני בסיפא שאני אוכל לך כו' ה"ז אסור והוי מלי לאקשויי כדפריך לק' א"ה לימא שמואל ואם אמר מודרני ממך לחודיה שניהם אסורין כיון דלהמיל בא שמואל אלא דשפיר פריך ליה ממתניתין דלקמן: **תנן הריני עליך חרם המודר אסור.** משנה היא לקמן בפרק השותפין: **אבל המדיר מותר.** ולדידך דאמרת מודרני ממך אע"ג דלישנא משמע לאסור עצמו על נכסי המודר ולא לאסור נכסיו על חבירו מכ"מ מפרשת לה לחומרא א"כ הריני עליך חרם אע"ג דמשמעות הלשון משמע שיהיה לו לפרש לחומרא דאי והנאתי עליך חרם קאמר: **כגון דפריש ואת עלי לא.** אבל אי אמר ואני עליך לא לא אע"ג דאי לא פרש תרוייהו אסורי מכל מקום עיקר הלשון משמע לאסור נכסיו על חבירו אלא שאנו מפרשים לחומרא לאסור גם נכסי חבירו עליו הילכך אהני אי לא אלא נחמיר עליו אבל אי פרש ואני עליך לא לא אהני לאסור לעולם שאסר כבר נכסיו על חבירו: **את עלי חרם הנודר אסור.** אבל מודר מותר וה"ג הוה לן להאמיר את והנאתך עלי חרם: **מדקא תני סיפא הריני עליך ואת עלי שניהם אסורים הא סתמא כו'.** ולא שייך הכא לפרש טעמא דפרש ואת עלי לא אי אני עליך לא הא סתמא נעשה כאומר הריני עליך ואת עלי משום דבמתניתין לא קתני ואת עלי לא אלא דמפרש לה הכי: **והא מתני' מכ"מ דמכל** לשמואל א"ה לימא שמואל הכי ואי לא אמר אלא שאני אוכל לך שאני טועם לך אין אסור אלא בהכילה כך נמצאת הגירסא בספרים ואינה מכוונת דהא לא אמא לשמעינן עיקר מילתיה דשמואל [אלא] לשמעינן דבמודרני ממך לחודיה אסור אפי' בהנאה ועוד דמשמע טעמא דלא אמר אלא שאני אוכל לחודיה דאין אסור אלא בהכילה הא אמר בהדיה מודרני ממך אסור אפי' בהנאה והא ליתא דאינו אסור בהנאה עד שיאמר מודרני ממך לחודיה הילכך נראה דהכי גרסי' ואם לא אמר שאני אוכל לך אלא שאני טועם לך אסור אפי' בהנאה: אבל אמר מודרני ממך לא משמע דאמר אסור מאי טעמא דילמא מודרני ממך לחודיה אסור אפילו בהנאה דלא אמר אלא שאני אוכל לך וגם לדבר עמו מותר שאינו מוכיח לזה יותר מלזה ולא הוי יד כלל אבל אין לפרש דלדבר עמו אסור דיותר הוי מוכיח להיות לאסור דבר מלאסור הנאה דהא נמי הכי אמר ליה רב פפא לאביי לימא קסבר שמואל ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידיס פי' מדלא אסר במודרני ממך איסור הנאה מכלל דלמ"ד הויין ידיס אסור בהנאה ומותר לדבר אלמא יותר הוי הוכחה לאסור הנאה מלאסור דבור:

עין משפט נר מצוה

יח א מיי' פ"ח מהל' נדרים הל' כג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ח ב וע"ש:

מוסף רש"י

הריני עליך חרם. נכסי יהיו עליך חרם (לקמן מז:). המודר אסור. מי שהוטל עליו הנדר אסור ליהנות מזה שנדר הנדר, דה"ק ממוני עליך הקדש (ביצה לט.). אבל המדיר מותר (לקמן מז:). הרי את עלי חרם. הכי קאמר ליה הכי ממונך עלי כסתם חרמים שהן לצדק הבית, הלכך המודר אסור ליהנות משל המודר, דכתיב לא יחל דברו, ושאלי הוא לאסור עצמו במנוון חבריו (ביצה לט.). לא משמע דאמר אסור. לא משמע איסור אכילה, כלומר בודאי, דדלמא לא משתעינא בהדך משמע (ראש"ה בשמו).

תוספות

תנן הריני עליך חרם המודר אסור המדיר. ושמואל לא אמר מודרני ממך משמע דאמר מודרני ממך משמע תרוייהו הכי נמי נימא הריני עליך חרם משמע דאמר מודרני ממך אסור אבל המדיר מותר ומשמע דאמר מדיר נמי ליתסר דפרים ואת עלי לא ומעתה פריך הרי את עלי חרם אסור ומודר מותר ואמאי נימא דה"ק הרי את עלי וממוני חרם ואסור גם מודר: **אלא אי איתמר** דרבי יוסי בר חנינא הכי **איתמר מודר אני ממך הוא אסור** וחבירו מותר. תימה מאי אתא לאשמעי' הא תנא בברייתא הכי וי"ל דאשמעי' דמודרני ממך לא משמע מודר ממונו אע"ג דהריני חרם ר"ל מודר ממונו זה לא אמר הכי: **והא מתני'** דסמוך תנן. כלומר אמאי [קשה] דשמואל קאמר דאמר דמודרני ממך דשניהם אסורים: אלא שמואל הכי אמר עטמא דאמר אלא דאין אסור אלא באכילה. דלשנא דאסור במתני' משמע ליה אסור

באכילה ולא בהנאה אבל מודרני ממך אסור בהנאה ומודרני דקתני בברייתא אסור בהנאה וה"ק שמואל וכולן אסור בהנאה עד שיאמר שאני טועם לך: **אי הכי לימא שמואל הכי אם לא אמר שאני טועם לך אסור [אפי'] בהנאה.** דלישנא עד שיאמר שאני טועם לך משמע בשאני טועם אסר עצמו טפי ממודרני והא ליתא דאדרבה חמור טפי דיש פרים דגרסי לימא שמואל ואם לא אמר אלא שאני אוכל לך אינו אסור אלא בהכילה וקשה ליישבו. וה"ה דלעיל דשמואל קאמר אבל מודרני שניהם אסורים מני למפרך לימא שמואל אם לא אמר שאני אוכל לך שניהם אסורים: **אלא הכי איתמר.** לעולם כדאמר מעיקרא דלשמואל מודרני לחודיה לא אסר כלל דלמא לא משמעי בהדך דקאמר דלעיל דמודרני אסור בלא שאני טועם לך וי"ל דהאי אסור ר"ל דלא מישתעי בהדיה א"ע מעתה נחית לומר תנאי היא דבריתא דלעיל ס"ל כרבנן דידיס שאינם מוכיחות הויין ידיס ושמואל סבר דמתני' כרבי יהודה דאמר לא הויין ידיס:

ידים שאין מוכיחות ולא הויין ידים דלימא מודרני הימך דלא משתעינא בהדך משמע וכו' ואפילו בדבורא נמי לא מתסר דלא ידעינן מי להנאה איכוין מי לדבורא איכוין ולכל חד וחד הוו להו ידים שאין מוכיחות וכיון דטעמייה דשמואל משום דקסבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ליכא למפרך עלה מדרייתא דכיון דפלוגתא דתנאי הוא מי הויין ידים מי לא איכא למימר דתנא דברייתא סבירא ליה דהויין ידים ושמואל דייק ממתני' דלא הויין ידים דלעיל כי פרכינן מברייתא היינו משום דהוה סבירא לן דאפילו ידים נמי לא הוי. ואיכא מאן דאמר דנמודרני הימך אפילו לשמואל אסור לאשתעויי בהדיה ובמופרשני למעבד משא ומתן בהדיה ובמרוחקני למיקם בד' אמות דיליה והיינו אסור דברייתא ושמואל אתכילה קאי לומר דלא מתסר בתכילה עד שיאמר שאני אוכל לך שאני טועם לך: **לימא קסבר שמואל וכו' אין שמואל מוקי לה למתני' כר' יהודה.** כלומר אין ודאי הכי סבירא ליה לשמואל דמוקי למתני' כר' יהודה: **גופו של גט הרי אח מותרת לכל אדם.** ולא צריך למכתב ודין ודין משמע דבהאי גיטא מגרש לה ואיהו הוא דקמגרש לה דידיס שאין מוכיחות הויין ידים: **רבי יהודה אומר ודין וכו'.** דאי לא כתוב ודין הויין ידים שאין מוכיחות דדילמא בדבורא מגרש לה כדלקמן. ומדאמרינן לימא קסבר שמואל משמע ודאי דסבירא ליה לשמואל גופיה הכי דלגו לפרושי מתני' בלחוד אתא. וכ"ת מ"ש היכי מקשינן ואמאי דחיק שמואל ומוקי לה למתני' כר' יהודה [6] לימא דכר שמואל דידים שאין מוכיחות כו'. (6) דהכא הואיל ולא אמר ממש שאני אוכל לך אמרינן לא מוכחא מילתא דבאכילה קאמר ולא מיתסר בתכילה: **רבי יהודה אומר ודין די יהוי ליכי וכו'.** דקסבר אי לא כתב ביה ממש ודין לאו מוכחא מילתא דבהאי גיטא מגרש לה דידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים: **לוקמה למתני' כרבנן.** לימא אע"ג דקאמר מודר אני ממך או מרוחק אני ממך לחודיה אסור בתכילה ואע"ג דלא אמר שאני אוכל לך דידיס שאין מוכיחות הויין ידים כרבנן דאמרי לא צריך למיכתב בגט אלא הרי את מותרת לכל אדם: **מתני' קשיתיה.** דלא מצי לאוקומה כרבנן: **ליתי שאני אוכל או שאני טועם.** למה לי למימר לך אלא להכי קתני לך דקסבר ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים ואי קתני שאני אוכל בלבד ולא קאמר לך לא הוה משמע דמודר ממכירו דבעינן ידיס מוכיחות וכי אמר נמי מודרני (ב) ולא אמר שאני אוכל לך לא משמע דבתכילה קאמר אלא דלא מישתעינא בהדך: **מקיש ידות נזירות.** כדאמרינן לעיל [ג.] דמלהזיר נפקא ידות נזירות: **מה נזירות בהפלאה.** דבעינן שיפרש לנזירות דכתיב כי יפליא (במדבר ו) אף ידות נמי בעינן שיפרש לזיבורו דאי לא מפרש לא הוי כלום דידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים: **דבעינן כריתות.** שכורת בינו לגיבה דבעינן שיפסיק לזיבורו: דאין

[6] לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים אין שמואל מוקים לה למתני' כר' יהודה דאמר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים דתנן [3] אגופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין [4] אמאי דחיק שמואל לאוקומה למתני' כרבי יהודה לוקמה כרבנן אע"ג דאין ידים מוכיחות אמר רבא מתני' קשיתיה אמאי תאני שאני אוכל לך שאני טועם לך ליתני שאני אוכל שאני טועם ש"מ [5] בעינן ידים מוכיחות איתמר [6] ידים שאין מוכיחות אביי אמר [7] הוויין ידים ורבא אמר לא הוויין ידים אמר רבא רבי אידי אסברה לי אמר קרא [1] נזיר להזיר לי"י מקיש ידות נזירות לנזירות מה נזירות בהפלאה אף ידות נזירות בהפלאה לימא בפלוגתא דר' יהודה ורבנן קמיפלגי דתנן גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ר' יהודה אומר [2] ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וגט פטורין ואיגרת שבוקין אביי דאמר כרבנן ורבא דאמר כרבי יהודה אמר לך אביי אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דבעינן כריתות וליכא אבל בעלמא מי שמעת ליה ורבא אמר אנא דאמרי אפי' לרבנן ע"כ לא קאמרי רבנן דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין

דמשום דהכי ס"ל לאו קושיא היא דאי לאו דדייק שמואל ממתני' דאמתי' כר' יהודה לא שביק רבנן ועביד כר' יהודה. וה"נ מוכח בפ"ק דקדושין (דף ה:) דשמואל גופיה הכי ס"ל דאמרינן התם האומר לאשה הרי את מקודשת הרי זו מקודשת וכן בגרושין הרי את מגורשת לכל אדם הרי זו מגורשת ומקשינן התם לימיבמ דסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים כלומר מדקאמר הרי זו מקודשת אע"ג דלא אמר לי והתנן האומר אהא הרי זה זיר והוינן בה ודילמא אהא בתעניית קאמר ואמר שמואל כשהיה זיר עובר לפניו דמשמע דהא לאו הכי הוו להו ידים שאין מוכיחות ולא הויין ידים ומשני הב"ע דאמר לה לי אלמא שמואל גופיה ס"ל דידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים. (3) ואיכא לאקשויי מדאמרינן בפ' כל הגט (גיטין כו.) גבי מתני' דהכותב וטופסי גיטין צריך שיהא מקום הא"ש וכו' אמר שמואל וצריך שיהא מקום הרי את מותרת לכל אדם ואילו ודין לא קאמר אלמא לשמואל לא צריך ודין וי"ל דדילמא שמואל סבירא ליה דאפילו למ"ד ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים גבי גיטין לא צריך ודין דבגלאו ודין הוי מוכיח משום דאין אדם מגרש אשה מחיירו דכדאמרינן לקמן בשמעתין [ו.]. תדע לך דהתם בקדושין עלה דהך דקאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת וכו' וכן בגרושין הרי את מגורשת וכו' שני ליה הכא במאי עסקינן דאמר לה לי כלומר דאמר לה הרי את מקודשת לי ואילו גבי גרושין לא שני ליה מידי והוה ליה למימר בגרושין נמי דאמר לה ממני אלא ש"מ דבגרושין משום דאין אדם מגרש אשה מחיירו כי לא אמר ממני נמי הוו ידים מוכיחות וכי אמרינן התם וכן בגרושין לאו לענין לי וממני קאמר אלא למאי דאמר התם בסוף מילתיה דהיינו איני אישך אשוינהו וכדאיתא התם. א"נ י"ל דשמואל אפילו בגרושין נמי סבירא ליה דבעי דאמר ממני וכי משני התם דאמר לה לי ה"ה בגרושין דאמר ממני אלא דנקט חדא דהיינו רישא וה"ה לסיפא והאי דלא אמר התם בגיטין ולריך שיהא מקום ודין משום דלא בעי לעיולי נפשיה התם בפלוגתא דר' יהודה ורבנן ונקט אליבא דכ"ע דלריך שיהא מקום הרי את מותרת לכל אדם וה"ה דלר' יהודה ולשמואל גופיה דסבר לה כותיה לריך שיהא אף מקום ודין: **אמר רבא מתני' קשיתיה וכו' ליתי שאני אוכל ושאני טועם.** פי' ואי הוה תני הכי בלא לך הוה שמעי' דידיס שאין מוכיחות הויין ידים דאע"ג דכבר אמר מודרני ממך דהא ס"ל לשמואל דמתני' חדא קתני אפ"ה שאני אוכל בלא לך דידיס שאין מוכיחות מינהו דאיכא למימר ס"ק מודרני ממך דלא משתעינא בהדך אי אכילנא היום או עד יום פלוני ומש"ה תנא נמתני' לך לאשמועי' דטעמא דאמר לך הא אמר מודרני ממך שאני אוכל (לך) לא חייל נדרא כלל דהויין להו ידים שאין מוכיחות ולא הויין ידים: וקי"ל כשמואל דמודרני ממך לחודיה לא מתסר. הלכך הא דא"ר יוסי בר' חנינא [ע"א] מודרני לך שייהם אסורים מודרני ממך הוא אסור וחכירו מותר דקאמר מודרני לך מאכילה הא סתמא לא משמע דאמר אסור דהוו להו ידים שאין מוכיחות ולא הויין ידים דקיי"ל כרבא דאמר הכי בסמוך וכן דעת הרמב"ן ז"ל בהלכותיו: **איתמר ידים שאין מוכיחות וכו'.** מקיש ידות נזירות לנזירות דידות מלהזיר [במדבר ו] מפקי לה לעיל (דף ג.): **מה נזירות בהפלאה וכו'.** פי' דאמרינן במס' נזיר (דף נב:) דא"ר טרפון דמי שראה חבירו נזיר אם זה נזיר ולא הכיר בו באותה שעה שהיה נזיר אע"פ שנודע לאחר מכאן שהוא נזיר אין נזירות חלה עליו משום דבעידנא דקנזר וליכא ומש"ה

[6] לבתוב ודין דיהוי ליכי מנאי. אבל אי לא כתב מנאי לא מוכח שהוא מגרשה וכבנן סברי בלא מנאי נמי אין אדם מגרש אשה חבירו ובפרק המגרש משמע דר' יהודה בעי נמי ודין לאוהבה דלא פיתא בדיבורא בעלמא מגרש לה וגבו לריאה בעלמא ומרוייהו אימתנו אלא דדייק ממנאי דהוי דומיא דשאני אוכל לך: ומאי דוחקו' דשמואל לאוקומי למתני' כרבי יהודה. ולפיכך במודרני לחודיה ליכא איסור: לוקמה כרבנן. דלא בעו ידים מוכיחות ולימא דמודרני לחודי' נמי אסיר כדמשמע פשעא דמתני' ומתניתא בברייתא דלעיל: מתני' קשיתיה. דלימני שאני אוכל גריבא ומתניתא דלאותו שמדבר אלו ומסרבהו בו שיאכל עמו קאמר אלא מדתני לך ש"מ דסברה מתניתין דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ובריתא דלעיל קסברה ידים שאין מוכיחות הויין ידים כן פירש רבי אליעזר ממיץ בשם ר"ת: נזיר להזיר מקיש ידות נזירות לנזירות. כלומר מין דמיתורת דבינן ידות מסתמא לדין נזירות אימרכו מה נזירות בהפלאה כלומר כשאומר הריני נזיר הרי יש כאן הוכחה גמורה שהוא נזיר אף ידות נמי לא הוו יד לו דאיכא הוכחה גמורה: **אלא גבי גט.** דבעי כריתות וליכא דמין שהיתה כבר אשתו אינה כרותה ומופרשת הימנו אם לא בהוכחה גמורה:

ומש"ה

לימא דכר שמואל דידים שאין מוכיחות כו'. (6) דהכא הואיל ולא אמר ממש שאני אוכל לך אמרינן לא מוכחא מילתא דבאכילה קאמר ולא מיתסר בתכילה: **רבי יהודה אומר ודין די יהוי ליכי וכו'.** דקסבר אי לא כתב ביה ממש ודין לאו מוכחא מילתא דבהאי גיטא מגרש לה דידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים: **לוקמה למתני' כרבנן.** לימא אע"ג דקאמר מודר אני ממך או מרוחק אני ממך לחודיה אסור בתכילה ואע"ג דלא אמר שאני אוכל לך דידיס שאין מוכיחות הויין ידים כרבנן דאמרי לא צריך למיכתב בגט אלא הרי את מותרת לכל אדם: **מתני' קשיתיה.** דלא מצי לאוקומה כרבנן: **ליתי שאני אוכל או שאני טועם.** למה לי למימר לך אלא להכי קתני לך דקסבר ידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים ואי קתני שאני אוכל בלבד ולא קאמר לך לא הוה משמע דמודר ממכירו דבעינן ידיס מוכיחות וכי אמר נמי מודרני (ב) ולא אמר שאני אוכל לך לא משמע דבתכילה קאמר אלא דלא מישתעינא בהדך: **מקיש ידות נזירות.** כדאמרינן לעיל [ג.] דמלהזיר נפקא ידות נזירות: **מה נזירות בהפלאה.** דבעינן שיפרש לנזירות דכתיב כי יפליא (במדבר ו) אף ידות נמי בעינן שיפרש לזיבורו דאי לא מפרש לא הוי כלום דידיס שאין מוכיחות לא הויין ידים: **דבעינן כריתות.** שכורת בינו לגיבה דבעינן שיפסיק לזיבורו: דאין

[6] לימא קסבר שמואל דידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים אין שמואל מוקים לה למתני' כר' יהודה דאמר ידים שאין מוכיחות לא הוויין ידים דתנן [3] אגופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואיגרת שבוקין [4] אמאי דחיק שמואל לאוקומה למתני' כרבי יהודה לוקמה כרבנן אע"ג דאין ידים מוכיחות אמר רבא מתני' קשיתיה אמאי תאני שאני אוכל לך שאני טועם לך ליתני שאני אוכל שאני טועם ש"מ [5] בעינן ידים מוכיחות איתמר [6] ידים שאין מוכיחות אביי אמר [7] הוויין ידים ורבא אמר לא הוויין ידים אמר רבא רבי אידי אסברה לי אמר קרא [1] נזיר להזיר לי"י מקיש ידות נזירות לנזירות מה נזירות בהפלאה אף ידות נזירות בהפלאה לימא בפלוגתא דר' יהודה ורבנן קמיפלגי דתנן גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם ר' יהודה אומר [2] ודין דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין וגט פטורין ואיגרת שבוקין אביי דאמר כרבנן ורבא דאמר כרבי יהודה אמר לך אביי אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דבעינן כריתות וליכא אבל בעלמא מי שמעת ליה ורבא אמר אנא דאמרי אפי' לרבנן ע"כ לא קאמרי רבנן דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין

[1] נזיר להזיר לי"י. [2] ודין דיהוי ליכי מינאי. [3] אגופו של גט הרי את מותרת לכל אדם. [4] ספר תירוכין ואיגרת שבוקין. [5] בעינן ידים מוכיחות. [6] ידים שאין מוכיחות. [7] הוויין ידים.

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ח מהל' גירושין הל' ד ופ"ד הלכה י"ב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכו סעי' מח:

כ ב מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה כג סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רז סעי' ח:

נא מיי' פ"ד מהל' גירושין הל' יב טוש"ע אה"ע סי' קכו סעי' ט יא יב מג-מה:]:

תוספות

לימא קסבר שמואל דידים שאין מוכיחות לא הויין מדקאמר מודרני ממך שרי. ומשני אין כלומר ודאי סבר דלא הויין ידים ומוקי לה למתניתין כרבי יהודה דתנן גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם רבי יהודה אומר ודין דיהוי ליכי מינאי אגרת וכו' כמאי קמיפלגי רבנן סברי ידים שאין מוכיחות הויין ידים ולא בעי ודין וכו' ורבי יהודה סבר לא הויין ידים מדקבעי לומר ודין דאי לא כתב ודין בגט הוי כמגרש בדבורא בעלמא ושטר ראיה בעלמא הוא וכן משמע פ' המגרש דקאמר לקרוא למוכיחו מודין ולקמן בשמעתין משמע דהמוכיח הוי מלישנא דמגאי מדקאמר עד כאן לא קאמר התם לא בעי' ידים מוכיחות אלא גבי גט אדאן אדם מגרש אשת חביבו אלמא דמלישנא דמגאי קדיים: **ואמאי דחיק שמואל לאוקמא מתני' כרבי יהודה לוקמא כרבנן.** תימה הלא יש לו לאוקמה כר' יהודה משום דס"ל כוותיה ויש מרבים דמוטב לאוקמה כרבנן ואע"ג דהוא לא ס"ל ועתה אין לומר דשמואל סבר דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים וכבר מוכח סוגיא דקידושין (דף ה:) גבי הרי את מקודשת דקאמר לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות הויין ידים לא דאמר הרי את מקודשת לי אבל אי לא אמר לי לא הויין כבוגרת דבכה מיהו אימה גדול מאי פריך מאי דוחקיה לאוקמה מתני' כר' יהודה דסיוגא דשנין שניא דחיקא הוא מוטב לאוקמה כרבנן והוא לא ס"ל ועוד הקשה הר"ר יוסף מהאי דפרק בל הגט (דף מ.) דקאמר הכותב וטופסי גיטין צריך שיהא מקום הא"ש ומקום האשה ומקום הזמן וקאמר שמואל עלה דהכא אף מקום הרי את מותרת לכל אדם פי' מקום הוא עיקר של גט ואי סבירא ליה כר' יהודה א"כ צריך שיהא מקום ודין שהרי ודין הוי עיקר לר' יהודה לבכי ל"ג (אין) כ"א

ושמואל מוקי לה למתני' כר' יהודה והוא סבר לה כרבנן ואז נימא דפריך שפיר לוקמא כרבנן מין דגם הוא סבר כרבנן מיהו קשה מהכא דקידושין דמשמע שמואל אית ליה דלא הויין ידים וי"ל מחלק בידים שאין מוכיחות בגרושין מי הויא דקידושין ואם לא אמר לי הויין גרושות עפי מדאי (דאדם עשוי לקדש אשה לאחריו) וכן הכא דנזיר דפריך עלה דאמר האומר אהא ה"ז נזיר ופריך ודילמא אהא בתעניית קאמר ומוקי שמואל שהיה נזיר עובר לפניו ולהכי ל"ל הכא לימא קסבר שמואל ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים ומשני לא שמואל מוקי לה למתני' כר' יהודה פירוש לעולם קסבר הויין ידים שאינם כי הכא מודרני ממך ומוקי לה למתני' כר' יהודה והוא לא סבירא ליה הכא דאמר פ"ח דנזיר דאמר דאהא הוי ידים בגרושות משמע דיליה גופיה וחזו תעניית דנזיר לא הוי דליה גופיה ולהכי צריך לאוקומה בנזיר עובר לפניו וכן הכא דקידושין כדפי' התם וכ"ל גרס אין אשתא יש לישבו ודייק אין ידים בגרושות כי התם לא הויין ידים שאינ מוכיחות ס"ל דהויין ידים: **מתני' קשיתיה.** מאי אירייא התם שאני אוכל לך בלא לך נמי אלא ש"מ דלא הויין ידים וקשה מברייתא דלעיל דאמר שאני אוכל לך משמע כמו כן דאי לא אמר לך לא מועיל וי"ל דכיון דגלי דמודרני ממך מועיל משמע ממילא לך לאו דווקא ובלא לך נמי מהני: **ליתי שאני אוכל** (לך) **שאני טועם.** פי' בלא לך וא"א

ס"כ לא הוה יודעינן למלן קאמר וי"ל דמיירי במסרבין בו לאכול והוא ממלן וא"כ לאותו שמפקיר בו לאכול קאמר שאני טועם הכי וא"א אכתי מאי תיקן דהכן ברייתא דלעיל דקתני אסור מרי ומני דמשמע דמודרני לחוד אסור ולא שאני אוכל לך וי"ל דמיירי בלא לך ומכל מקום אם לאו דוקא ומכל מקום אם לא אכל אי לא אכל אם לא אכל אם לא אכל אם

מסורת הש"ס

דאין אדם מגרש את אשת חבירו אבל בעלמא מי שמעת להו מיתיבי הרי הוא עלי הרי זה [עלי] אסור מפני שהוא יד לקרבן טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל לא אמר עלי לא תיובתא דאביי אמר לך אביי טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל אמר הרי הוא ולא אמר עלי הרי הוא דהפקר הרי הוא דצדקה קאמר והא מפני שהוא יד לקרבן קתני אלא אימא טעמא דאמר עלי הוא אסור וחבירו מותר אבל אמר הרי הוא שניהן אסורין דדלמא הרי הוא הקדש קאמר מיתיבי [6] אהרי זו חטאת הרי זו אשם אע"פ שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום הרי זו [7]חטאתי הרי זו אשמי [8]אם היה מחויב דבריו קיימין תיובתא דאביי אמר לך אביי הא מני ר' יהודה היא והא אביי הוא דאמר אנא דאמרי אפילו לרבי יהודה הדר ביה אלא לימא רבא דאמר כרבי יהודה אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין אדם מגרש את אשת חבירו אבל בעלמא בעינן ידים מוכיחות בעי

(ו) תוספתא דתמורה פ"ג, ב) [כתוספתא איתא לתעלתי הכי זו לאשמי ועי' בתוספות דמולין מח: ד"ה וכלן], ג) [שייך עוד לדף ה:], ד) כס"י איתא ולגלא כרבא והייטו דלא כשניה דרבא דלעיל,

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה והא מפני וכו' ולא מצית אמרת הוא משמע לצדקה או להפקר הס"ד: (ב) ד"ה דבריו קיימין והוא: (ג) ד"ה אלא [לימא] רבא וכו' כדמתרץ לעיל אלא כר' יהודה:

גליון הש"ם

גמ' אם היה מחויב דבריו קיימין. עי' חולין מא ע"ב תד"ה והא לא:

פירוש הרא"ש

הרי הוא עלי כו'. כגון שהיה ככר מונח לפניו ואמר נאמר מן הנשנות: **מפני שהוא** יד לקרבן. פי' למתפים בקרבן: **דדלמא הרי הוא דהפקר קאמר.** ואפי' יד גרידא לא הוי: **והא מפני שהוא** יד לקרבן קתני. ועל כרחיך אחרי הוא ואחרי זה קלי דעלי לא הוי יד אלא גורם להרי הוא שיהא להיות יד וכיון דקלי אחרי הוא ואחרי זה משמע דפשיעא ליה דיד לקרבן הוי ולוכא לספוקי נמידי אחריינא דהמקדיש קרבן או הרי זה לקרבן או הרי הוא הלכך המתפים בלשון זה דעתו נמי לקרבן ואפ"ה קתני עלי אלמא טעמא דקאמר עלי דאיכא הוכחה אבל אלא הוכחה לא הוי יד אע"ג דדעתיה אקרבן ולוכא לספוקי נמידי אחריני: **אלא אימא טעמא דאמר עלי.** דבלא עלי נמי הוי יד אלא עלי הוא דמוכח דלאחכו מוחר אבל אמר הרי הוא דלמא הרי הוא הקדש קאמר ולא קאמר הרי הוא קרבן דמירי בכבר דלא חזי לקרבן: **הרי זו אשם לא אמר כלום.** שאין אדם מתנדב אשם ומירי בשפיכם אשם ודאי דאיכא אשם פתם בגידל ונידב הוא דתנן בשלהי כריתות פרק המביא ר"מ אומר מתנדב אדם אשם תלוי בכל יום והוא נקרא אשם תפיסים ותנן בפ"ב דמולין (דף מח:) הבוחט לשם אשם ודאי שחיטתו כשר דאלמא נידב ונידב הוא לשם אשם תלוי שחיטתו פסולה ופירוקו לשם אשם פתם דהייטו אשם תלוי וריבא להתם דוקא ופיפא לא דוקא דאי לא הכי קשיא דוקא דריבא אדפיפא: **אע"פ שהוא** מחויב **חטאת לא אמר כלום.** ולא תלינן דלשם חטאתו קאמר כיון דלא אמר לשם חטאתי אלמא בעיא ידיס מוכיחות: **אלא ליימא רבא דאמר כרבי יהודה.** לכיון דהעמדנו אביי דלא כתנאי ומזה בו ניחא נמי דרבא כתנאי דמדרבי יהודה לא אמר גבי גט דוקא רבנן נמי לא דוקא: ומשני אע"ג דלרבי יהודה לא דוקא גבי גט לרבנן דוקא ולא חזר בו רבא:

דאין אדם מגרש את אשת חבירו אבל בעלמא מי שמעת להו מיתיבי הרי הוא עלי הרי זה [עלי] אסור מפני שהוא יד לקרבן טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל לא אמר עלי לא תיובתא דאביי אמר לך אביי טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל אמר הרי הוא ולא אמר עלי הרי הוא דהפקר הרי הוא דצדקה קאמר והא מפני שהוא יד לקרבן קתני אלא אימא טעמא דאמר עלי הוא אסור וחבירו מותר אבל אמר הרי הוא שניהן אסורין דדלמא הרי הוא הקדש קאמר מיתיבי [6] אהרי זו חטאת הרי זו אשם אע"פ שהוא חייב חטאת ואשם לא אמר כלום הרי זו [7]חטאתי הרי זו אשמי [8]אם היה מחויב דבריו קיימין תיובתא דאביי אמר לך אביי הא מני ר' יהודה היא והא אביי הוא דאמר אנא דאמרי אפילו לרבי יהודה הדר ביה אלא לימא רבא דאמר כרבי יהודה אמר לך רבא אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן דלא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין אדם מגרש את אשת חבירו אבל בעלמא בעינן ידים מוכיחות בעי

ומש"ה אמרי' מה מזירות בהפלאה דהייטו הך הפלאה דקאמרי' אף ידות מזירות בהפלאה ולאו מהך הפלאי' גופה קאמרי' דאי הכי קרא ל"ל וכי מיסק אדעתין דעדיפי ידות מזירות מזירות גופיה אלא הפלאה אחריתי קאמרי' דשייכא בידות והייטו שיהו הידות מופלאים ומפורשים. ומיהו לרבנן דפליגי התם עליה דר' טרפון ואמרי דבמזירות לא בעיא הפלאה ליכא הקישא אלא הפלאה גופא דכתיבא במזירות לידות בלחוד אתיא דבעי הפלאה וכי מקיש משום רבי טרפון נקט ליה דאע"ג דלדידיה הפלאה בידות לא כתיבא אתיא מהקישא: [9]**ורבא אמר כך ע"כ לא קאמרי רבנן לא בעינן ידים מוכיחות אלא גבי גט דאין אדם מגרש את אשת חבירו.** הרשב"א ז"ל שבא לשון זה ואמר דלא דייק דרבא לא קאמר דלא ליבעו רבנן ידים מוכיחות אלא דקסברי דהכך ידים בגט מוכיחות מישום דאין אדם מגרש אשת חבירו. ולי אתי שפיר דודאי הידים בעצמן אין מוכיחות לפי שהלשון אינו מוכיח שיהא הוא מגרשה אלא שהענין מוכיח מצד עצמו שהוא מגרשה משום דאין אדם מגרש אשת חבירו ולפיכך אע"פ שהלשון אינו מוכיח מהני ואין לשנס הספרים. ומדאמרינן הכא טעמא דאין אדם מגרש אשת חבירו משמע דפלוגתא דר"י ורבנן במינאי הוא דר' יהודה בעי מינאי ורבנן לא בעו וקשיא דבפ' המגרש (גיטין פה:) משמע דפלוגתייהו אי בעי ודין או לא דרבי יהודה בעי ודין ואי לא אמרינן דבדבורא מגרש לה ורבנן לא חייש להכי ולאו קשיא היא שאתי סוגיות הללו כל אחת מגלה על חברתה דבתרתי פליגי והכא מפרשינן טעמא דפלוגתייהו במינאי והתם מפרשינן טעמא דפלוגתייהו בודין. ואיכא מ"ד דכיון דפליגי רבנן עליה דר' יהודה במינאי קי"ל כרבנן דלא בעיא מינאי דיחיד ורבים הלכה כרבים ואע"ג דקי"ל כרבא ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים הא אמרינן בסוגיין דאפילו לרבא בגט לא בעיא ידים מוכיחות ואיהו הוא דאמר אפילו לרבנן הלכך מינאי לא בעיא ודין בעיא דהא בפרק המגרש איבעי לי' בעי' ודין או לא ולא מיפשיטא וכיון דלרבנן דגמ' מספקא להו אית לן למנקט לחומרא דאפשר דמסתבר טעמייה דר"י בודין ממאי דמסתבר במינאי. ואיכא מ"ד דכיון דבודין חייש לדר"י אלמא מספקא לן דלמא מאי דלא בעו רבנן ודין משום דסבירא להו ידים שאין מוכיחות הויין ד) ואתן קי"ל כרבא וכיון שכן במינאי נמי איכא למימר דלטעמייהו אזלי ולאו משום דאין מגרש אשת חבירו אלא משום דידים שאין מוכיחות הויין ידים ואתן קי"ל כרבא דאמר לא הויין ידים הלכך בעי ודין ובעי מינאי: **מיסיבי הרי הוא עלי וכו' טעמא דאמר עלי הוא דאסור אבל לא אמר לא.** ואע"ג דבלא עלי ודאי יד מיהא הוי. ומשנינן ודלמא הרי הוא הפקר קאמר כלומר דבלא עלי אפילו יד שאינו מוכיח לא הוי לאיסור משום דיד אינו אלא בעלי דאמר ר"ז עלי ואי מסיק דבוריה ואמר הרי עלי אסור. ומקשינן והא מפני שהוא יד לקרבן קתני כלומר מי קתני שהוא יד לגדר יד לקרבן קתני דלקרבן הרי הוא בלא עלי הוי יד שכן דרך המתנדבים לומר הרי הוא קרבן ואפ"ה דוקא בעלי ש"מ דס"ל דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים: **אלא אימא טעמא דאמר עלי וכו' אבל אמר הרי הוא שהיה אסורין.** משום דכיון שאין מוכיחות הויין ידים אית לן למיקנט לחומרא ודלמא הרי הוא הקדש קאמר: **מיסיבי הרי זו חטאת וכו' אע"פ שהוא מחויב חטאת ואשם לא אמר כלום וכו'.** שאין חטאת בלא נדבה: **מיוכחא דאביי.** דהא ודאי יד שאינו מוכיח מיהא הוי דכיון דמחויב חטאת הרי זו חטאתי קאמר: **ואלא ליימא רבא דאמר כרבי יהודה.** וכי היכי דהדרינן ממאי דאמרינן לעיל דאביי דאמר אפי' כר' יהודה נהדר נמי ממאי דאמרי' דרבא אפי' לרבנן: בעי

קאמר: **והא מפני שהוא** יד לקרבן קתני. דמשמע דעלי הוי יד מעלית אסור אבל לי לא אמר עלי יד מיהא הוי וקשה לאביי דאמר כו': **אלא אימא טעמא דאמר** עלי הוא דאסור חבירו חבירו מותר. דאי אמר הרי הוא אסור לכ"ע ולאו דווקא שניהם אסורין כל אחד לדידיה לחודיה דהרי הוא עיקר הקדש קאמר: **והא מפני שהוא יד לקרבן.** כלומר אינו אלא יד בעלמא ואינו עיקר הקדש ואינו אסור אלא לזה ולא לכ"ע: הרי זו חטאת הרי זו אשם. בהמה תולין עובדא לפניו אמר הרי זו חטאת לא אמר כלום משום דאין בהמה נדבה ולכך כי אמר חטאת ולא אמר חטאתי לא אמר ולא כלום דמשמע שמתנדב חטאת אלכך תולין הוי ואף על גב דאמרינן לקמן ככר לפניו ואמר הרי זה קרבן אסור יש לומר דהתם משום דיודע דאי אפשר לכבר לייחוי קרבן ומתכוין לומר קרבן אבל הכא הוא סבור שיכול להתפיס חטאת נדבה ולא נתכוין לאסור בהמה בחטאת אלא נדבה אלכך לא אמר כלום: הרי זו חטאתי. אם מחויב חטאת דבריו קיימין ופריך מרישא דקאמר לא אמר כלום דידים שאין מוכיחות לא הויין ידים דאי הויין ידים כי אמר ה"ז לחטאת היה לו לאסור כאילו אמר חטאתי: **הא מני** ר' יהודה היא. דאמר לא הויין ידים: **ליימא רבא דאמר כרבי יהודה** ולא כרבנן: **אמר לך רבא** ה"נ **אנא דאמרי אפי'** לרבנן. כדאמר לעיל ופליגי רבא ואביי אליבא דרבנן: **עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא** משום דאין אדם מגרש אשת חבירו. כלן משמע דמוכיחות הוי ממינאי וגיטין משמע דהוה להוכיח שמגרשה בלא גט ותרוייהו מנגיהי ע"ע בתוס' ממילתיה דידים שאין מוכיחות: **ליימא רבא דאמר כר' יהודה.** דס"ד דכי היכי דהדר ביה אביי ה"נ הדר ביה רבא:

עין משפט נר מצוה

בא א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הל' מ סמג עשין קפו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה דבריו קיימין הוא דאמר מעמאי וכו' הוא"ל ואמר עלי דבריו קיימין. נ"ב עי' שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' כ"ו נשאל על זה שהוא נגד המשנה דמגלה פ"ז ובשקלים ומולין ה ע"ב דאין מעמא נידב ונידב:

תוספות

דטעמא דשמואל משום יד נאמר ודאי דשאני אוכל הוי מוכיח שפיר בלא מודעני כדפרישית ל"כ גם לשמואל מועיל שאני אוכל בלא מודעני כ"ג למהר"ף ר"ע מיהו ר"י פירש דשאני אוכל אינו מוכיח בלא מודעני: **אמר קרא** נזיר להזיר. לרבות ידות מזירות כמזירות מה מזירות בהפלאה אף ידות מזירות בהפלאה: ע"כ לא קאמרי רבנן דלא בעינן **ידים מוכיחות אלא** נבי גט משום דמובח דמיניה הוא דאין אדם מגרש **אשת חבירו אבל** בעלמא מי שמעת להו. פירוש לר"י תיקשי ליה בריישא דלעיל מודעני מתך אסור אלמא דהויין ידים וקשה לאביי מתני' דאמר שאני אוכל לך אבל בלא לך מותר וי"ל דלא ס"ל לאביי כשמואל אבל י"ל דלך לאו דוקא אי שמא למפקא ניחא דאביי כרבנן ורבא כרבי יהודה אבל קשה דבפ"ב דזיר (דף סב.) קאמר איפכא דאביי אית ליה הויין ידים וי"ל דהני שיטות הפוכות שבתלמוד והכא דהתם כאיכא דאמרי אבל גילכא דהכא כר' יהודה כדמוכח התם [עיין תוס' זיר שם ד"ה אינם]: **הרי הוא עלי הרי זה עלי אסור.** פי' ככר מונח לפניו אמר הרי עלי אסור מפני שהוא יד לקרבן ואסר עליו הככר כקרבן שכך מתנדב אדם ואומר הרי עלי שעמא דאמר הרי עלי אסור אבל לא אמר עלי לא וקשה לאביי: **אמר** לך. כלומר לכך אי לא אמר עלי לא הוי בכלל הרי הוא הפקר